

PONIN

PONIN

dawn. Punino, niem. Niedergrund

Wieś znana od 1387 r., kiedy to należała do Jana Punińskiego i Zygryda wójta kościańskiego z rodu Ćwieków. Od tego czasu do pocz. XVI w. należała do Punińskich z rodu Ćwieków, następnie własność Wojciecha Brodzkiego, potem znowu w rękach rodu Punińskich. W roku 1613 jako właściciele znani Krzysztof, Józef i Maciej Punińscy. W latach 1658-1672 Ponin należał do Wojciecha Dąbrowskiego z Bukowca. Po roku 1678 wieś nabył Stanisław Czochron, od którego w 1694 r. odkupił ją Adam Cerekwicki z Kokorzyna. W roku 1697 Ponin kupił Franciszek Gajewski z Białcza. Odtąd należał do majątności białeckiej. Po Franciszku Gajewskim dobra odziedziczyli jego córka Ludwika wraz z mężem Władysławem Radomickim, a po nich z kolei Józef Radomicki. Po jego śmierci dziedziczyła jego siostra Izabela wraz z mężem Lzydorem Zakrzewskim. Ich syn Ignacy sprzedał klucz białeckiej, a więc i Ponin, baronowi Janowi Balcerowi Szlichtyngowi, który wkrótce sprzedał m. in. Kobylniki, Krzan i Ponin Wincentemu Zbijewskiemu. Odtąd Ponin związany z dobrami Kobylniki znajdował się w rękach ich kolejnych właścicieli (patrz Kobylniki). W 1888 r. powierzchnia samego folwarku wynosiła 187,57 ha.

ZESPÓŁ FOLWARCZNY usytuowany na pn. od zabudowań wsi niedaleko drogi do Kobylnik, od której prowadzi brukowana częściowo droga. Na mapie z 1827 r. istniało tu podwórze ze stawem w narożu pd.-zach., z zabudowanymi pierzejami zach., pn., wsch. i częściowo pd. Obecnie zespół składa się z podwórza i budynku rządówki usytuowanego na pn.-zach. od dziedzianca. Podwórze na rzucie prostokąta o dłuższej osi pn.-wsch.-pd.-zach. ze spadkiem terenu w kierunku pd.-zach. Wjazdy na teren dziedzianca usytuowane od strony pn. i pd.-zach. Na pd. od podwórza nieduży staw. Z dawnej zabudowy zachowana w pierzei pn.-wsch. stodoła (I), w pierzei pd.-wsch. stodoła (II) ze spichlerzem, a od strony pn.-zach. obora z końca XIX w., murowana z cegły, na podmurówce z kamienia, nakryta dachem dwuspadowym, częściowo przebudowana z ciekawymi półkoliście zamkniętymi otworami w ścianach szczytowych poddasza wypełnionych ażurowo ułożoną cegłą.

Niegdyś w pierzei pd.-zach. znajdował się chlew, rozebrany w końcu lat 80. XX w. Obecnie w tym miejscu nowy budynek inwentarski.

RZĄDCÓWKA wzniesiona ok. 1890 r., murowana z cegły, na podmurówce z kamienia, parterowa, z użytkowym poddaszem, nakryta dachem dwuspadowym. Zbudowana na planie prostokąta o dwutraktowym układzie pomieszczeń. Elewacje tynkowane, z zachowanym częściowo detalem. Elewacja frontowa sześciosiowa, pokryta boniowaniem z otworami ujętymi w ozdobne opaski z uszakami. Wejście do budynku od strony pn.-wsch. poprzedzone drewnianą werandą. Powyżej w połąci dachowej dwuosiowa duża wystawka ze szczytem zakończonym ozdobnymi sterczynami. Tylne elewacja pozbawiona boniowania i opasek okiennych, z jednoosiową wystawką, także ze sterczynami. Elewacje szczytowe częściowo zmienione.

STODOŁA (I) zbudowana w 1891 r., murowana z cegły, na wysokiej kamiennej podmurówce, nakryta dachem dwuspadowym pokrytym dachówką karpiówką. Wzniesiona na planie prostokąta o dwóch podwójnych klepiskach. Elewacje pozostawione w kamieniu w partii cokołu, powyżej tynkowane bez detalu, ściany szczytowe ceglane z pionowymi otworami wentylacyjnymi. W szczycie pn.- zach. data "1891".

STODOŁA (II) ze spichlerzem, wzniesiona w 1899 r., murowana z cegły, na częściowo kamiennym cokole, dwukondygnacyjna, z poddaszem w części pd.-zach. gdzie wykorzystano spadek terenu, nakryta dachem dwuspadowym. Zbudowana na planie prostokąta z dwoma podwójnymi klepiskami w części stodoły. Elewacje tynkowane, szczyty pozostawione w cegle. W dolnej partii elewację obiega cokół o różnicowanej wysokości spowodowanej spadkiem terenu. Na cokole wsparte odcinkowo zamknięte ślepe arkady biegnące przez wszystkie elewacje. W partii spichrzowej niewielkie, zamknięte odcinkowo okna. W szczytach wąskie pionowe szczeliny wentylacyjne i data budowy "1899".

Źródło:

Redakcja naukowa serii prof. dr hab. Jan Skorutowicz "Dawne budownictwa folwarczne"

Jolanta Goszczyńska, Majątki Wielkopolskie, Tom V, Powiat Kościański, Wydawnictwo Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie 1998r., wyd. cyt., s. 184-185

Gmina Kościan

Tu warto mieszkać, pracować i działać...

2014-04-23

Data zamieszczenia dokumentu w serwisie internetowym

964

Nr
dokumentu